

KRONIKA 1998

Rok 1998 bol rokom volebným. Uskutočnili sa voľby do Národnej rady Slovenskej republiky, ktoré mali v našej obci veľmi dramatický priebeh, a konali sa i voľby do obecného zastupiteľstva a tiež voľba starostu obce, v ktorých už po tretí krát zvíťazil Ing. Marián Mateáš.

Oproti roku 1997 vzrástla kriminalita v našej obci - trestné činy o 2 a priestupky o 25. Pokiaľ ide o trestné činy, pretrváva problém s vlámaním a vykrádaním rekreačných chát a chalúp a v priestupkoch dominuje zlé občianske spolunažívanie.

V súvislosti s pretrvávajúcimi problémami vo Výrobnom družstve Krištál Valaská Belá sa občania začínajú púšťať do podnikania v oblasti, ktorej sa doteraz venovalo toto výrobné družstvo, otvárajú si prevádzky a živnosti s brúsením a pieskovaním skla a maľovaním porcelánu.

Pokračuje prestavba v zdravotníctve, obvodní lekári sú už zmluvní neštátni a v tejto súvislosti začínajú problémy s obsadením zubného lekára. Nedarí sa zabezpečiť zubára, pretože všetci si chcú nájsť uplatnenie v mestách. Nepomohlo ani zakúpenie drahého zubárskeho kresla s príslušenstvom ani ponuka veľkého trojizbového bytu uprostred zelene zdravotného strediska.

Množia sa sťažnosti obyvateľov lazov a chalupárov na zlý stav cestnej siete, žiadajú opravu ciest, vybudovanie vodovodov a zabezpečenie telefonického spojenia.

Nezamestnanosť stále stúpa.

Napriek týmto ťažkostiam a negatívnym javom veľmi dobre funguje kultúra vďaka ľuďom, ktorí sa tejto oblasti venujú a športový život v našej obci i napriek zlým ekonomickým podmienkam tiež funguje k spokojnosti občanov. Chlapci si otvorili posilňovňu, ktorú si vybavili sami náradím.

Počasie

Priemerná ročná teplota vzduchu v roku 1998 bola 7,8 °C, najväčšia teplota vzduchu bola v mesiaci júl 17,9 °C. Najteplejšie mesiace boli júl a august, najväčšia teplota bola nameraná 3. augusta – 32,7 °C. Najstudenšími mesiacmi boli mesiace február a december, kedy bolo nameraných okolo – 21 °C, najstudenším dňom v roku bol 2. február, kedy bolo nameraných –21,5 °C.

Priemerná relatívna vlhkosť vzduchu bola 79 %, najviac v novembri 84 %, najmenej v máji a auguste 71 %.

Úhrn zrážok v roku 1998 bol 916,5 mm. Najviac zrážok bolo v mesiaci septembri 184,4 mm, najmenej v mesiaci februári 20,4 mm. Upršaný bol i október 172, mm a apríl 88,2 mm. Najviac zrážok padlo 15. septembra 40,9 mm.

Priemerná rýchlosť vetra bola 1,7 m/s, najväčšiu intenzitu dosiahol vietor v septembri, 2,8 m/s.

V roku 1998 sme mali 38 dní so snehovou pokrývkou, najviac v decembri 23 dní a vo februári 6 dní, takže lyžiari si nezalyžovali a vleky na Homôlke zostali takmer nečinné. Bolo 11 búrok, najviac v júni a v júli – po 3 búrky.

Rok 1998 mal 1439 hodín slnečného svitu. Najviac jasných dní, kedy je oblačnosť menšia ako 20 % bolo v septembri 4 dni, všetkých jasných dní v roku 1998 bolo iba 14, takže veľa slnka sme si neužili.

Počet zamračených dní, kedy je oblačnosť väčšia ako 80 % bolo 155, najviac v mesiacoch október a november – po 16, ale každý mesiac mal takmer polovicu dní zamračených. Najmenej zamračených dní bolo v auguste – 8.

Počet mrazových dní, keď teplota dosahuje 0 °C a menej bolo 118, najviac v decembri – 27 a v marci a novembri – po 24. V máji sme mali ešte jeden mrazový deň a prvý mráz v jeseni bol v októbri – 2 mrazové dni.

Počet letných dní , kedy dosiahla maximálna teplota 25 °C a viac bol 52, najviac letných dní bolo v auguste – 19, v júni – 15 a v júli 14. Štyri letné dni boli ešte v apríli a po zvyšok roka sme si leto neužili.

V tomto roku sme mali 126 zrážkových dní, čo bolo o 9 viac ako v roku 1997. Najviac zrážkových dní bolo v októbri – 19, ale dosť pršalo i v júli a septembri – po 14 a v júni a marci bolo 13 dní so zrážkami.

Verejný a politický život obce

VOLBY

Volby do parlamentu

Volby do Národnej rady Slovenskej republiky sa konali 25. a 26. septembra 1998. Do zoznamu voličov bolo zapísaných 1918 občanov a volieb sa zúčastnilo 1650 voličov, čo predstavuje 86,02 %.

Odovzdaných bolo 1642 platných hlasov.

Jednotlivé strany získali:

Názov strany	počet hlasov	percento
1. Hnutie za demokratické Slovensko	925	56,34
2. Maďarské ľudové hnutia za zmierenie a prosperitu – Magyar Népi Mozgalom a Megbékélésért és a Jólétért	-	-
3. Národná alternatíva Slovenska	1	0,05
4. Strana maďarskej koalície – Magyar Koalíció Pártja	1	0,05
5. Naše Slovensko	10	0,61
6. Béčko – Revolučná robotnícka strana	3	0,19
7. Strana občianskeho porozumenia	40	2,44
8. Slovenská demokratická koalícia	223	13,58
9. Slovenská národná strana	282	17,18
10. Nezávislá iniciatíva (NEI)	1	0,05
11. Slovenská ľudová strana	3	0,19
12. Hnutie tretej cesty	-	-
13. Strana demokratickej ľavice	95	5,79
14. Komunistická strana Slovenska	32	1,95
15. Jednotná strana pracujúcich Slovenska	1	0,05
16. Združenie robotníkov Slovenska	22	1,34
17. Slovenská národná jednota	3	0,19
Spolu:	1 642	100 %

Voľby do Národnej rady Slovenskej republiky mali v našej obci veľmi búrlivý priebeh. Politikom sa podarilo rozoštváť národ, a najmä priaznivci Slovenskej demokratickej koalície (kde boli združení bývalí priaznivci Kresťansko-demokratického hnutia, Demokratickej strany, Strany zelených a ďalšie) a stúpenci Hnutia za demokratické Slovensko veľmi ostro voči sebe vystupovali. Stala sa i taká vec, že občania ďalekohľadom pozorovali členov okrskovej komisie a obvinili ich z falšovania údajov volieb. Jeden stúpenec Slovenskej demokratickej koalície slovné napadol členku okrskovej volebnej komisie a keby tam nebol príslušník polície, nezostalo by iba pri slovných útokoch.

Voľby do obecného zastupiteľstva a starostu obce

Voľby do obecného zastupiteľstva a voľby starostu obce sa konali v rovnakom čase a to 18. a 19. 12. 1998.

Do obecného zastupiteľstva kandidovali svojich zástupcov štyri strany, a to Koalícia Kresťansko-demokratického hnutia a Demokratickej strany, Slovenská národná strana, Strana demokratickej ľavice a Hnutie za demokratické Slovensko.

1. Koalícia KDH + DS

1. Matúš Nemček	51 rokov, technik
2. Ing. Pavol Jurkovič	40 rokov, stavebný inžinier
3. Pavla Grambličková	59 rokov, dôchodkyňa
4. Michal Sondor	57 rokov, technik
5. Emília Hofierková	30 rokov, technicko-hosp. pracovníčka
6. Alexander Repka	54 rokov, čašník
7. Jozef Kučera	39 rokov, mechanik
8. František Slugeň	47 rokov, mechanik
9. Ján Nemček	41 rokov, čašník
10. Štefan Kuric	48 rokov, technik
11. Ing. Marián Mateáš	47 rokov, učiteľ

2. Slovenská národná strana

1. Ing. Pavol Kupka	55 rokov, ekonóm
2. Tomáš Púry	45 rokov, elektrikár
3. Ignác Fajer	48 rokov, elektrikár
4. Anna Ďurmeková	40 rokov, stroj, technik
5. Marta Furková	39 rokov, brusička skla
6. Eva Beláková	46 rokov, robotníčka
7. Július Nemček	54 rokov, technik
8. Tibor Kochan	34 rokov, brusič skla
9. Peter Iskra, prom. práv.	45 rokov, právnik
10. Miroslav Králik	36 rokov, maliar
11. Peter Bagin	22 rokov, brusič skla

3. Strana demokratickej ľavice

1. Július Podskoč	48 rokov, technik
2. Štefan Gramblička	61 rokov, dôchodca
3. Jozef Ďurina	59 rokov, robotník

4. Hnutie za demokratické Slovensko

1. Anton Cigáň	47 rokov, elektrikár
2. Marián Híreš	39 rokov, vedúci pošty
3. Elena Janušková	47 rokov, vychovávateľka
4. Pavol Mulinka	41 rokov, strojný zámočník
5. Ing. Eva Mokrišová	36 rokov, stavebná inžinierka
6. Ing. Václav Nemček	60 rokov, THP
7. Jozef Polák	50 rokov, podnikateľ
8. Vendelín Pružinec	42 rokov, elektrikár
9. Jozef Siekel	40 rokov, elektrikár
10. Ján Sondor	54 rokov, robotník
11. Tomáš Sýkora	49 rokov, elektrikár
12. Dušan Vančík	32 rokov, robotník

Volilo sa 12-členné obecné zastupiteľstvo a boli zvolení títo poslanci

1. Marián Híreš	Hnutie za demokrat. Slovensko	885 hlasov
2. Anton Cigáň	Hnutie za demokrat. Slovensko	674 hlasov
3. Ing. Václav Nemček	Hnutie za demokrat. Slovensko	644 hlasov
4. Ing. Eva Mokrišová	Hnutie za demokrat. Slovensko	578 hlasov
5. Peter Iskra, prom. práv.	Slovenská národná strana	549 hlasov
6. Tomáš Sýkora	Hnutie za demokrat. Slovensko	542 hlasov
7. Vendelín Pružinec	Hnutie za demokrat. Slovensko	490 hlasov
8. Viliam Sondor	Slovenská národná strana	437 hlasov
9. Eva Beláková	Slovenská národná strana	412 hlasov
10. Tomáš Púry	Slovenská národná strana	374 hlasov
11. Jozef Kučera	Kresťansko-dem. hnutie	
	a Demokratická strana	364 hlasov
12. Ján Sondor	Hnutie za demokrat. Slovensko	341 hlasov

Na funkciu starostu obce kandidovalo 5 občanov

1. Roman Fajer	27 rokov, učiteľ
2. Ing. Marián Mateáš	47 rokov, učiteľ
3. Dipl. technik Emil Matlo	64 rokov, dôchodca
4. Pavol Mulinka	41 rokov, zámočník
5. Viliam Sondor	58 rokov, technik

Najviac hlasov 514 získal kandidát č. 2 Ing. Marián Mateáš, doterajší starosta obce. Pán Roman Fajer získal 123 hlasov, pán Emil Matlo 52 hlasov, pán Pavol Mulinka 185 hlasov a pán Viliam Sondor 402 hlasov.

Zakúpenie vozidla na odvoz pevného domového odpadu /PDO/

V mesiaci máj bol zakúpený nový kuka voz na vývoz pevného domového odpadu, nakoľko starý už doslúžil. Cena nie úplne nového auta na vývoz smetí bola 320.000,- Sk.

Poslanci tiež schválili zakúpenie nového osobného vozidla pre služobné účely v cene zhruba 120.000,- Sk.

Odpredaj budov – bývalé školy

Vo vlastníctve obce sú rôzne budovy, o ktoré sa musí starať a ktorých údržba by dosť podstatne zasahovala do rozpočtu obce. Jedná sa napríklad o bývalé školy na Škrípove a U Dutých. Škola na Stanáku sa prebudovala na stolársku dielňu vo vlastníctve Krištálu SVD Valaská Belá, z menšej budovy školy si súkromné podnikateľky Eva Kodajová a Anna Jančovičová prebudovali pekáreň pod názvom VANAJ, kde sa pečie chlieb nielen pre obyvateľov Valaskej Belej, ale i pre obyvateľov Ilavy, Hornej Poruby a iných okolitých obcí. Bývalé školy na Škrípove a u Dutých chátrajú. Sú z hľadiska veľkej rozlohy nevhodné ako rekreačné chalupy. Škola na Škrípove slúžila dlhé roky ako sklad pre Výrobné družstvo Krištál Valaská Belá, avšak z dôvodu znižovania výroby v podniku im stačia vlastné sklady školu už nevyužívajú. Škola u Dutých je tiež vo veľmi zlom stave. Isté obdobie slúžila ako ubytovňa pre sociálne odkázané rodiny, ale z dôvodu značnej devastácie budovy vplyvom času už nie je obývateľná. Z času na čas sa uvedené budovy ponúknu v inzerátoch, ale doteraz sa záujemci nenašli.

Hospodárenie obce – plnenie rozpočtu

Príjmy:

Nájom dvanásťbytovky	189 021,- Sk
Daň z príjmu fyzických a právnických osôb	3 054 378,- Sk
Daň z nehnuteľností fyzických a právnic. osôb	853 277,- Sk
Dane /za psa, z predaja alkoholu, za znečisťovanie ovzdušia, za rekreačný pobyt/	217 772,- Sk
Cestná daň	255 135,- Sk
Správne poplatky od fyzic. osôb	3 470,- Sk
Správ. poplatky práv. osôb – hracie prístroje	40 400,- Sk
Poplatok za dom smútku	6.950,- Sk
Poplatky a náhodilé príjmy	50 796,- Sk
Poplatok za odvoz tuhého komunálneho odpadu	112 101,- Sk
Príspevky na samosprávne funkcie	358 180,- Sk
Príspevky od úradu práce a granty	105 000,- Sk
Príjmy z predaja pozemkov a nájmov	452 209,- Sk
Spolu:	5 698 689,- Sk

Výdavky:

Príspevok na dopravu – Gápel	14 000,- Sk
Výstavba a opravy miestnych komunikácií	538 646,- Sk
Poplatky za vedenie účtov	8 526,- Sk
Požiarneho zboru	75 785,- Sk
Školenie zamestnancov	26 662,- Sk
Príspevok telovýchovnej jednoty	250 000,- Sk
Príspevok miestnemu kultúr. Stredisku	299 048,- Sk
Účelové príspevky na Kultúrny dom vo Valaskej Belej a Gápli	315 795,- Sk
Zbor pre občianske záležitosti	35 087,- Sk
Kapitálový transfer	2 000,- Sk
Zdravotné stredisko – prevádzkové náklady	357 742,- Sk
Sociálna starostlivosť	26.161,- Sk

Plynofikácia, čistička odpadových vôd	27 042,- Sk
Náklady na dvanásťbytovku	109 783,- Sk
Náklady na verejné osvetlenie	262 752,- Sk
Prevádzka a údržba domu smútku a cintorína	44 923,- Sk
Ostatné služby miestneho hospodárstva	361 062,- Sk
Zimná údržba	71 045,- Sk
Tuhý komunálny odpad spolu	653 286,- Sk
Príspevok farskému úradu	33 010,- Sk
Príspevky /Slov. zväz protifašistických bojovníkov a Zväz invalidov/	9 540,- Sk
Príspevok základnej a materskej školy v obci	11 251,- Sk
Odmeny poslancom	67 000,- Sk
Vnútoraná správa	2 154 683,- Sk
Spolu:	5 754 829,- Sk

Pôvodne bol rozpočet schválený so schodkom 665 000,- Sk, keď príjmy boli narozpočtované v čiastke 5 342 000,- Sk a výdavky 6 007 000,- Sk. Veľmi nepriaznivo sa vyvíjali pohľadávky obce, keď k 31. 12. 1998 boli celkové pohľadávky viac ako 1.250 000,- Sk, čo je oproti roku 1997 zvýšenie skoro o 100 %. Najväčšou mierou sa na nich podieľali pohľadávky zo zmluvných vzťahov s Jodnotou SD, Nemocnica s poliklinikou Bojnice za rôzne prenájmy /viac ako 600 000,- Sk/. Ostatné pohľadávky tvorili nedoplatky na miestnych poplatkoch /za psa, z predaja alkoholických a tabakových výrobkov/, nedoplatky na poplatku za odvoz TKO a iné. Vymáhaniu všetkých pohľadávok treba v roku 1999 venovať maximálnu pozornosť, nakoľko sú veľkou príjmovou rezervou.

Stav verejného poriadku, vývoj kriminality a priestupkovosti

V roku 1998 bolo spáchaných 34 trestných činov a 86 priestupkov

Trestné činy podľa druhu:

- trestný čin krádeže	-	18
- zanedbanie povinnej výživy	-	4
- neoprávnené používanie cudzieho motorového vozidla	-	3
- ublíženie na zdraví	-	2
- výtržníctvo	-	2
- násilie proti skupine obyvateľov a proti jednotlivcovi	-	1
- nedovolené ozbrojovanie	-	1
- pytlactvo	-	2

Priestupky podľa druhu:

- priestupky proti majetku	-	35
- priestupky proti občianskemu spolunažívaniu	-	25
- iné priestupky proti poriadku	-	2

- priestupky na úseku ochrany životného prostredia	-	1
- priestupky na úseku vodného hosp.	-	1
- priestupky na úseku ochrany pred alkoholizmom	-	14
- priestupky proti bezpečnosti cestnej premávky	-	8

Oproti roku 1997 bol zaznamenaný nárast trestných činov o 2 trestné činy a priestupkov o 25 prípadov.

Zo zaznamenaných trestných činov nebol zistený páchatel' v 12 prípadoch, pričom ide najmä o vlámanie do rekreačných chalúp, čo je dlhodobý problém. Priestupky mali tiež vzostupnú tendenciu najmä v občianskom spolunažívaní, bol zaznamenaný nárast o 15 prípadov.

Poplatky za relácie v rozhlase a za fotokópie

Kultúra sa v tomto období musí sama starať o to, aby bola aspoň čiastočne rentabilná. Preto obecné zastupiteľstvo schválilo všeobecné záväzné nariadenie, kde sú uvedené podmienky a platby za jednotlivé služby obyvateľom obce z ktorých čast', a to príjmy za rozhlasové relácie, sú použité na fungovanie kultúry. Ostatné poplatky sú príjmom obce.

Vyberajú sa nasledovné poplatky:

a) za požičanie tržnicového stánku za každý začatý deň vyberá	40,- Sk
b) za reláciu v miestnom rozhlase	
- pri životnom jubileu	30,- Sk
- pri reklamných oznamoch	40,- Sk
- bežný oznam	20,- Sk
- školy, škôlka a záujmové združenia	zdarma
c) vyhtovovanie fotokópií	
- jednostranový list formátu A4	2,- Sk
- obojstranný list	3,- Sk
- jednostranný list formátu A3	4,- Sk
- obojstranný list formátu A3	6,- Sk
- pre materskú škôlku	zdarma

Obchody, služby, živnosti

V januári 1998 podali pani Anna Ďurmeková a manžel, bytom Valaská Belá č. 745 žiadosť o povolenie živnosti pod názvom Glass Dekor. Budú sa zaoberať dekorovaním skla a porcelánu a tiež ich maľovaním. Objekt sa bude nachádzať v priestoroch bývalej reštaurácie na Stanáku.

Od 1. 4. 1998 začala v bývalých priestoroch obchodu Na Mišánke podnikať Janka Tupá, Valaská Belá 193, kde zriadila predajňu rozličného tovaru.

Pani Helena Králiková zahájila podnikateľskú činnosť – predaj vína a potravín a maloobchodnú činnosť v rozsahu voľných živností vo vlastnom rodinnom dome č. 523.

Zdravotníctvo a sociálne pomery, životná úroveň

Lekári na zdravotnom stredisku

Riaditeľstvo Nemocnice s poliklinikou v Bojniciach oznámilo skončenie činnosti štátnych lekárov k 1. 7. 1998 z dôvodu ekonomizácie zdravotníctva. Pretože MUDr. Pindřák bol už v tomto období zmluvný a neštátny lekár, v našom prípade sa to týkalo detskej lekárky MUDr. Magdolenovej a zubnej lekárky Eleonóry Polákovej. Bolo potrebné rozhodnúť sa, či budú fungovať ako zamestnanci obce, alebo ako odštátnení zmluvní lekári.

V súvislosti s týmito problémami by obec musela rozšíriť predmet činnosti spoločnosti s ručením obmedzeným Sebedružka Valaská Belá o zdravotnú starostlivosť v odbore pediatria (detský lekár) a stomatológia.

V snahe zachovať doterajšieho detského lekára v obci obecné zastupiteľstvo lekárom vychádza všemožne v ústrety. Na svojom zasadnutí v mesiaci jún schválilo MUDr. Anne Magdolenovej - detskej lekárke bezplatný prenájom priestorov detskej ambulancie a tiež súhlasilo s úhradou nákladov spojených s jej prevádzkou.

I keď sa všemožne obec snaží udržať zdravotnícku starostlivosť v obci na dobrej úrovni, predsa sa nepodarilo naďalej zabezpečiť prevádzku zubného lekára. MUDr. Eva Poláková – obecná stomatologička nesúhlasila s osamostatnením sa, nechcela byť súkromná lekárka, preto dala k 1. 10. 1998 výpoveď.

Život na lazoch

V mesiaci marec obyvatelia lazů U Hupkov poslali na obecný úrad žiadosť o opravu prístupovej cesty na laz a o pomoc pri vybudovaní vodovodu. V súvislosti s nezamestnanosťou sa začíname stretávať s opačným trendom ako tomu bolo v päťdesiatych a šesťdesiatych rokoch. Vtedy v snahe o vybudovanie družstevného hospodárstva nútili štátne orgány našich starých rodičov a rodičov odvádzať povinné dodávky mäsa, mlieka, vajec a poľnohospodárskych výrobkov skoro zadarmo, aby bola zabezpečená výživa ľudí v mestách. Odpoveďou na toto zlodejstvo bol hromadný odchod mnohých mladých ľudí za ľahším životom do miest, a to nielen do okolitých, ale i do Českej republiky, Ľudí, ktorí odišli za prácou do Čiech môžeme rátať na stovky a mladých ľudí, ktorí odišli za prácou do okolitých miest a do Bratislavy môžeme rátať na tisícky.

Dnes sa stretávame s opačným trendom. Niektorí mladí ľudia prichádzajú na majetky svojich rodičov a najmä tí, ktorí majú záujem hospodáriť pokúšajú sa trvalo obývať niektoré lazy. Na laz U Hupkov sa presťahoval Ján Korenačka s rodinou, chová kone a kravy a dorába si základné potraviny - zemiaky a zeleninu.

Ako však vidno, už sa títo mladí ľudia neuspokoja so životnou úrovňou akou žili ich rodičia, ale potrebujú vodovod a prístup do lazů autom.

K iniciatíve sa pridali i chalupári, ktorí sa na laz chodia rekreovať najmä počas víkendov. Keďže v obci máme podobných problémov s úpravou komunikácií do lazů dosť, nemôže ich obec riešiť všetky a k úplnej spokojnosti. V tomto prípade dala obec k dispozícii 300 bm hadice na vybudovanie vodovodu, ale stavebné povolenie i práce spojené s jeho vybudovaním si musia zabezpečiť sami.

I keď Stanák nemôžeme v pravom slova zmysle považovať za laz, je to časť obce Valaská Belá, i v tejto časti majú obyvatelia problémy s pitnou vodou. V súvislosti so situovaním poľnohospodárskych maštálí a hospodárstva v tejto časti

obce dochádza k znečisťovaniu spodnej vody. Na Stanáku totiž nie je vybudovaný vodovod, ako je tomu v ostatných častiach obce. Preto obyvatelia Stanáku požadujú vybudovanie vodovodu z dôvodu nevyhovujúcej kvality vody a znečisťovaniu zo strany Štátnych majetkov U Kučerov. Predbežne vypočítané náklady na vybudovanie vodovodu by vyšli na 1.000.000,- Sk.

I obyvatelia lazú U Kuricov sa sťažovali na nekvalitnú a ťažko prístupnú cestu do lazú. Obec rozhodla, že im poskytne na opravu potrebný materiál, ale práce si musia zabezpečiť sami.

Nezamestnanosť

Podľa informácií z Okresného úradu práce v Prievidzi bolo vo Valaskej Belej k 31. 12. 1998 162 nezamestnaných, z toho 50 žien, 112 mužov a 14 absolventov odborných učilíšť, stredných a vysokých škôl. Je to o 71 nezamestnaných viac ako v roku 1997.

Školstvo a kultúra, cirkevný život

Základná umelecká škola

Okresný úrad – odbor školstva mal snahu v marci 1998 zrušiť Základnú umeleckú školu vo Valaskej Belej a presunúť žiakov do Nitrianskeho Rudna a do Novák. Riaditeľ Základnej školy a vedenie obce však s týmto neshlasilo a zaviazali sa, že náklady spojené s prevádzkou základnej umeleckej školy budú znášať spoločne. Vyriešilo sa to tak, že sa umelecká škola presunula do priestorov základnej školy, čím sa ušetrilo na prevádzkových nákladoch a kúrení.

Miestne kultúrne stredisko

V roku 1998 uskutočnilo miestne kultúrne stredisko 181 podujatí. Sú tu zahrnuté filmové predstavenia, zábavy, diskotéky a rôzne kurzy a výchovné podujatia. Medzi najúspešnejšie a najobľúbenejšie výchovno-vzdelávacie podujatia môžeme zaradiť praktické kurzy (kurz studenej kuchyne, kde sa asi 60 účastníkov /aj mužov/ zoznámili s tajomstvami prípravy studenej kuchyne).

K rázovitosti našej obce patrí aj ženský a mužský kroj, ktorý obdivujú nielen u nás, ale i v zahraničí. Údržba takéhoto kroja je veľmi náročná, najmä údržba ženskej sukne (šorca) – musí sa veľmi drobunko skladať, u nás sa to volá rámenie. Z tohto dôvodu riaditeľka miestneho kultúrneho strediska zorganizovala kurz rámenia krojov pre naše ženy a dievčatá, aby sa dedičstvo našich predkov uchovalo aj do budúcnosti. Kurz viedla pani Pavlína Berciová, ktorá toto umenie ovláda.

Pod vedením p. Bartoša sa konal kurz pletenia košíkov z vrbového prútia. Voľakedy sa tým zaoberalo mnoho mužov. Plietli nielen košíky, ale i klonky pre kuriatka a špeciálne košíky, v ktorých kvočka vysedela kuriatka.

Sušená krása – to bol ďalší praktický kurz aranžovania a väzby sušených kvetov. Tento kurz bol naplánovaný pred adventom, aby si účastníčky samy zhotovili rôzne adventné vence a ozdoby zo sušených kvetov.

Folklórna skupina Belanka sa vo februári v Poluvsí zúčastnila Zimných folklórnych slávností a Memoriálu Strečanského s programom „Ja som krajšia ako ty.“ V čase fašiangov sa uskutočnil sprievod masiek obcou. Spev, tanec a zábava sa zavŕšil v kultúrnom dome pochovávaním basy.

V predvečer mája a na jeho záver sa členovia folklórnej skupiny Belanka predstavili piesňami a tancami pri stavaní a vyberaní mája.

V druhú nedeľu mesiaca mája sme si pripomenuli deň matiek. V kine pripravili pracovníci miestneho kultúrneho strediska, obecného úradu a Folklórnej skupiny Belanka slávnosť, na ktorej sa predstavili so svojim programom aj deti z materskej škôlky a zlatým klincom programu bolo premiérové vystúpenie country skupiny Večernica. Folklórna skupina Belanka sa zúčastnila už na 13. folklórnych slávnostiach v Čereňanoch s programom „Puto domova“.

Miestne kultúrne stredisko organizovalo i Annabál. Pre deti a mládež okrem premietania detských filmových predstavení zorganizovali k sviatku Medzinárodného dňa detí detskú diskotéku. V prestávkach si mohli vyskúšať svoju šikovnosť a odvahu v rôznych súťažiach a hrách.

V rámci Dní zdravia uskutočnilo miestne kultúrne stredisko v spolupráci s Hornonitrianskym osvetovým strediskom v Prievidzi zdravotné prednášky pre občanov:

1. Poruchy imunitného systému
2. Srdcovocievne ochorenia
3. Prvá pomoc pri autonehodách
4. Ukážky rehabilitačného a kondičného telocviku
5. Meranie krvného tlaku

Po týchto prednáškach občania mali možnosť porozprávať sa o svojich zdravotných problémoch priamo s prednášajúcimi. Pri tejto príležitosti bola vo vestibule Kina Slovan výstavka kníh so zdravotníckou tematikou spojená s predajom.

Súčasne tam prebiehali rôzne hry a súťaže. Okrem spomínanej výstavy sa priestory kina dvakrát využili na výstavu detských prác detí z materskej škôlky.

V tomto roku sa uskutočnilo 37 diskoték, v kine sa odpremietalo 55 filmov z toho 7 pre deti a mládež. Priestory kultúrneho domu sa využívajú i na predajné akcie.

Pre širokú verejnosť sa uskutočnil zábavný program pod názvom Ukážte čo máte, v ktorom sa predstavili Maja Velšicová, Mišo Slovka, Eva Mária Uhríková a Jadranka Handlovská. V októbri tu vystupovala skupina SENZI SENZUS a tieto priestory využívali i strany a hnutia na predvolebné mítingy a stretnutia.

V základnej škole sa uskutočnila beseda o histórii našej obce. Lektorom bol pán Július Podskoč, ktorý spestril svoje rozprávanie povestami o našej obci. V miestnom rozhlase bolo odvysielaných 308 relácií.

V priebehu roka sa uskutočnili rôzne opravárenské a údržbárske práce v priestoroch patriacich miestnemu kultúrnemu stredisku:

- oprava a náter dverí v sociálnom zariadení kultúrneho domu
- náter soklov
- obklad vchodovej chodby do kultúrneho domu obkladom DEOS
- vyhotovenie a namontovanie opony na javisku
- zhotovenie regála do skladu riadu v kultúrnom dome
- nátery brán pred kinom Slovan
- výmena zvodov dažďovej vody na kultúrnom dome
- výmena starých tečúcich radiátorov a namontovanie nových.

Účelová dotácia od obce bola použitá na výmenu strešnej krytiny kultúrneho domu a renováciu parkiet.

Hospodárenie miestneho kultúrneho strediska

Příjmy:

Od obyvateľstva	201.638,- Sk
Z toho	
- vstupné	78.638,- Sk
- ostatné príjmy	123.000,- Sk
Ostatné príjmy z vlastnej činnosti	113.239,60 Sk
Príspevok na činnosť od obce	312.500,- Sk
PRÍJMY SPOLU:	627.377,60 Sk

Výdavky:

- mzdové výdavky	254.068,- Sk
- stravné a cestovné	2.243,- Sk
- materiálové výdavky	191.894,10 Sk
- služby a práce	146.415,20 Sk
VÝDAVKY SPOLU:	594.620,30 Sk

Rozdiel – 32.757,30 Sk sa nachádza na bežnom účte v Slovenskej sporiteľni.

Miestna ľudová knižnica

Okrem výpožičiek kníh poskytuje hlavne žiakom a študentom faktografické a bibliografické informácie. V roku 1998 navštívilo knižnicu celkom 3217 čitateľov, ktorí si vypožičali 8300 kníh. Z dôvodu, že škola má nedostatok finančných prostriedkov a žiaci sú odkázaní na náučnú literatúru z knižnice, bolo by potrebné aby sa pri schvaľovaní obecného rozpočtu prihliadalo i na túto skutočnosť.

ZPOZ – Zbor pre občianske záležitosti

Rok 1998 bol zaujímavý v činnosti ZPOZ predovšetkým z dôvodu veľkého počtu životných jubileí. Neboli to bežné životné jubileá, ktoré si pripomíname denne. Až traja naši občania sa dožili 90 rokov.

6. 8. sme si pripomenuli 90. narodeniny našej občianky – obyvateľky Domova dôchodcov vo Valaskej Belej pani Margity Kohútovej.

17. 8. si pripomenul 90 rokov obyvateľ Valaskej Belej – laz U Kútnych pán Štefan Vrtík. 90 rokov sa dožíva v dobrom zdraví a okrem čiastočnej nedoslýchavosti si na zdravie veľmi nesťažuje. Jeho vnuci nám prezradili, že si ešte i strom na kúrenie v hore vytne, keď sa dobre cíti.

Pán Ľudovít Januška si 90 rokov pripomenul 18. 11. 1998. Ako nám povedal, sám sa čuduje tomu, že sa dožil toľkých rokov. Počas druhej svetovej vojny bol totiž v koncentračnom tábore, odkiaľ sa vrátil veľmi vyčerpaný a vážil 38 kg. Deväťdesiatky sa dožil v dobrom psychickom stave, veľa si pamätal a o mnohé spomienky sa s nami podelil. Veľmi rád si spomínal na roky, ktoré strávil ako poľnohospodársky robotník vo Francúzsku.

V reštaurácii Partizán na Homôlke si v spoločnosti spolupracovníkov a členov zboru pre občianske záležitosti pripomenul 31. 5. šesťdesiat rokov svojho života poslanec obecného zastupiteľstva, zástupca starostu našej obce Ing. Václav Nemček.

Päťdesiat rokov oslávila 16. apríla vedúca Domova dôchodcov vo Valaskej Belej pani Pavla Kodajová. Pracovala dlhé roky ako dobrovoľná opatrovatelka a svojou starostlivosťou mnohým starým občanom Valaskej Belej uľahčovala posledné roky ich života.

Päťdesiatročné životné jubileum si 4. októbra pripomenula v spoločnosti rodiny a členov zboru pre občianske záležitosti pani Jozefa Púryová, pracovníčka pobočky

Slovenskej sporiteľne, bývala účtovníčka na prevádzkach Miestneho národného výboru vo Valaskej Belej a zástupkyňa matrikárky.

10. mája uskutočnili členovia zboru pre občianske záležitosti oslavy Dňa matiek v kultúrnom dome v Gápeli, kam boli pozvané všetky obyvateľky tejto malebnej osady.

10. júla 1998 sa uskutočnilo v obradnej sieni obecného úradu prijatie futbalistov pri príležitosti ich postupu do V. ligy.

Okrem hráčov boli v obradnej sieni prijatí tréneri futbalového mužstva pán Július Kuna a Miroslav Hudák. Pozvaný bol i vedúci Telovýchovnej jednoty Krištál' Valaská Belá Ing. Jozef Mulinka.

Hráči, ktorí postupili do V. ligy:

Jozef Bernát	Martin Mateáš
Miloš Cúcik	Marek Nemček
Kamil Furka	Ľubomír Nemček
Marcel Furka	Radoslav Nemček
Michal Furka	Ján Polák
Ľubomír Golej	Július Podskoč
Ľubomír Hofer	Jaroslav Sondor
Peter Iskra	Miroslav Sýkora
Jozef Kopčan	Radoslav Sýkora

Pri príležitosti ukončenia volebného obdobia 1994 – 1998 sa 4. decembra uskutočnilo prijatie poslancov obecného zastupiteľstva. Starota sa im poďakoval za prácu, ktorú urobili pre obec a zaželal im do ďalšieho života veľa úspechov.

30. decembra sa uskutočnilo v kultúrnom dome v Gápeli už tradičné stretnutie s dôchodcami osady Gápel.

V roku 1998 uskutočnil zbor pre občianske záležitosti 8 vítaní novonarodených detí do života a dva občianske sobáše. Jednalo sa o sobáše s cudzincami – občanmi Českej republiky.

Cirkevný život

V roku 1998 bolo krstených 34 detí, uskutočnilo sa 18 sobášov a bolo 36 pohrebov.

11. 1. slúžil vo Farskom kostole sv. Michala slávnostnú sv. omšu brat kapucín Jaroslav Platunski. Asistoval mu brat Štefan Franko z rádu kapucínov.

Náš rodák Peter Dušička celebroidal rozlúčkovú svätú omšu pred odchodom na štúdiá do USA.

V lete sa začalo s rekonštrukciou interiéru kaplnky sv. Jozefa. Od r. 1976 to bola 1. rekonštrukcia, ktorá zmenila pôvodný interér kaplnky.

Kaplnka bola vymalovaná. Na hlavný oltár bol umiestnený obraz sv. Jozefa, ktorý sa nachádzal na pôvodnom oltári. Bol urobený obklad v absiu kaplnky a v zákristii.

Klub mládeže

Mládež HZDS si vybudovala v bývalých priestoroch izby revolučných tradícií pri kultúrnom dome svoj klub. V tejto budove už má vybudovaný svoj klub i Mariánska mládež.

Telovýchova a šport

Futbalový oddiel

Ročník 1997/1998 bol pre futbalové mužstvo Valaskej Belej veľmi úspešný. Mužom sa podarilo postúpiť do V. ligy, doteraz hrali I. okresnú triedu. Získali 57 bodov a ich skóre bolo 53:22.

Dorast sa umiestnil v I. okresnej triede na 9. mieste z dvanástich účastníkov. Za výsledky sa nemusia hanbiť ani žiaci. V okresnej súťaži v III. triede skupiny A sa umiestnili na prvom mieste so ziskom 54 bodov a skóre 102:19 z dvanástich účastníkov.

Tréner družstva dospelých ocenil prístup jednotlivých hráčov k celkovému vystupovaniu a k hernému prejavu počas celého súťažného obdobia.

Vďaka sa ušla i starším žiakom pod vedením trénerov Vendelína Pružinca a Jozefa Kučeru. Menej spokojnosti bolo s družstvom dorastu, ktoré sa umiestnilo v druhej časti tabuľky.

Oddiel kondičnej kulturistiky a fitnes

V mesiaci december začal fungovať v priestoroch bývalej lekárne na zdravotnom stredisku oddiel kondičnej kulturistiky a fitnes. Obec prispela k jeho činnosti priestormi s bezplatným prenájmom a úhradou elektrickej energie. Všetky prístroje na cvičenie a činky, ako i lavičky a žinenky sú dielom zapálených mladých ľudí, predovšetkým chlapcov z časti obce Škrípov – Miroslava Vrtíka, Radovana Mišinca, Petra Bagina, Igora Michaloviča a ďalších, ktorí zo svojich vlastných prostriedkov urobili náradie a vyčalúnili lavičky. Koberce poskytli rodičia chlapcov bezplatne. V posilňovni sa denne schádzajú na cvičenie a tréning mladí ľudia, vyznávajú životný štýl, ktorý zušľachtuje telo i ducha. Predovšetkým športom a kultúrou je potrebné prispievať k ochrane mládeže pred rôznymi závislosťami, ako je alkohol, drogy, cigarety.

Hospodárenie telovýchovnej jednoty

Príjmy:

Prijaté príspevky	261 255,- Sk
- príspevok od futbalového zväzu	3 500,- Sk
- príspevok od obce	249 733,- Sk

- členské príspevky	8 022,- Sk
Príjmy z reklamy /Krišťál' SVD	5 000,- Sk
Ostatné príjmy /úrok na bežnom účte/	180,- Sk
Príjmy spolu	266 435,- Sk

Výdavky:

Výdavky na telovýchovnú a športovú činnosť	189 814,30 Sk
- výdavky na športový materiál /kopačky, dresy.../	90 402,10 Sk
- výdavky na registračné poplatky, hostovanie ...	14 860,- Sk
- výdavky na odmeny rozhodcom	33 638,00 Sk
- výdavky na prepravu športovcov	31 422,70 Sk
- výdavky na stravu a nápoje športovcom	10 267,10 Sk
- ostatné výdavky	9 224,00 Sk
Výdavky na prevádzkovú činnosť	90 741,70 Sk
- hospodársko správne výdavky	9 907,90 Sk
- spotreba materiálu a hyg. a práce prostriedky	6 081,30 Sk
- opravy a údržba	10 062,90 Sk
- spotreba energie	30 523,00 Sk
- odmeny na dohodu	32 032,00 Sk
- cestovné	1 854,60 Sk
- zákonné poistenie zamestnancov	280,00 Sk
Výdavky spolu:	280 556,00 Sk

Hospodárenie**- 14 120,90 Sk****Stav financií na začiatku roka****15 177,46 Sk****Stav financií na konci roka****1 056,56 Sk****Obyvateľstvo**

V roku 1998 sa narodilo 22 detí, z toho 8 chlapcov a 14 dievčat. Zomrelo 32 ľudí, 11 mužov a 21 žien.

Prišťahovalo sa 26 ľudí, 11 mužov a 15 žien, odsťahovalo sa 46 ľudí, 19 mužov a 27 žien. Ľudia sa sťahovali väčšinou do miest za prácou, najmä do Prievidze, Dubnice, nad Váhom, Ilavy, Partizánskeho atď.

V roku 1998 sa uskutočnilo 18 sobášov prevažne cirkevnou formou.

Iné záznamy**Automobilová nehoda starostu obce**

12. januára 1998 sa stala starostovi obce Ing. Mariánovi Mateášovi dopravná nehoda na ceste za Homôlkou pred obcou Horná Poruba.

Starosta nezvládol riadenie motorového vozidla zn. Favorit 136 L, úplne ho rozbil a sám vyviazol s otrasom mozgu a odreninami. Bol hospitalizovaný v nemocnici v Ilave.

Juraj Puci – chodec

20. júla sa zastavil na obecnom úrade chodec – bývalý redaktor Československého rozhlasu pán Juraj Puci. Predsavzal si, že za 366 nepretržitým pochodom prejde cez 6 štátov a navštívi všetkých starostov v obciach, v ktorých sa zastaví. Začínal ako 69 ročný a skončí ako 70 ročný. Starosta mu okrem pohostinnosti zabezpečil i nocľah vo svojom dome.

Sponzorom pána Puciho bol Pivovar Topvar, ktorý mu zabezpečoval i značnú publicitu a materiálne záležitosti súvisiace s jeho pochodom. Povedal nám, že jedny tenisky mu vystačia asi na dva týždne. Starosta obce mu venoval popoludnie a oboznámil ho s chotárom obce Valaská Belá.